
Smerter og virkelighet

BOKOVERSIKT

Donald D. Price begynte sin karriere med fysiologiske studier av mekanismer i smerteoverføringen i dorsalthornet, men har utviklet sitt forskningsfelt til å strekke seg langt inn i psykologien.

Utgangspunktet er at smerte er og blir et subjektivt fenomen. Den vanlige definisjonen av smerte er at det er en ubehagelig sensorisk og emosjonell opplevelse forbundet med virkelig eller mulig vevsskade, eller beskrevet i slike termer. Price argumenterer for å fjerne tilknytningen til virkelig eller potensiell vevsskade. Smerte er en kroppslig følelse med de samme kvaliteter som oppleves ved vevsskade, men er ikke avhengig av aktivitet i nociseptive nervefibre. Disse to fenomener er ikke identiske, de kan opptre uavhengig av hverandre.

Smerter er en subjektiv opplevelse, den oppleves som en trussel, er ubehagelig eller på annen måte knyttet til negative følelser. Smerte blir ikke objektiv av at den er sekundær til aktivitet i det nociseptive system, eller at helsepersonell finner den "rimelig". Denne definisjonen kan hjelpe til å rydde opp i mange former for kroniske smerter og bedre kommunikasjon med og behandling av pasienter med kroniske smerter.

Boken er logisk oppbygd. Etter en gjennomgang av smertedefinisjonen og hvordan denne opplevelsen kan måles psykofysisk, går Price gjennom de forskjellige typer og stadier av smerte. Så går han gjennom det nevrale substrat med vekt på stressmekanismene via fibre fra hjernestammen til amygdala og til hypothalamus. Dette gir bakgrunnen for en bred og interessant gjennomgang av behandling av smerteinformasjon, smertekvaliteter og psykologiske mekanismer. Disse kan forsterke smerteopplevelsen, eller svekke den. Denne kunnskap gir forklaringer på kjente kliniske mekanismer.

Forfatteren går videre til diskusjon av bevisste opplevelser og effekten av hypnose. Han gir til slutt en konservativ, men tankevekkende diskusjon av kulturelle faktorer for smerteopplevelse og smerteakseptering.

Boken er en veldokumentert gjennomgang av smerteforskningen de siste 10–15 år, selvsagt med en klar overvekt av forfatterens egne data. Hovedbudskapet er klart. Smerte er en subjektiv opplevelse, som har psykologiske følger og påvirkes av slike følger, uten at dette er psykopatologi.

Boken anbefales for alle som har med kroniske smertepasienter å gjøre, spesielt de pasienter som har smerter vi ofte rubriserer som uten objektiv årsak.

Holger Ursin

Institutt for biologisk og medisinsk psykologi

Universitetet i Bergen

Publisert: 30. januar 2001. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 27. mars 2026.